

הלכות יום טוב תקנתקד

רשע שעשה במויד אין לחוש שמא ילמדו אחרים ממנו לעשות כמעשהו במויד וגם הוא עצמו משים אל לבו ושב לכך לא קנסוהו חכמים¹⁰ וגם על מה שכבר עבר ובישול ביו"ט לא ראו חכמים לקנסו על איסורי יו"ט הקלים אלא על איסורי שבת החמורים¹¹ הוא שקנסו¹² כמ"ש בס"י ש"ח⁹ ושכ"ג⁹ וש"א⁹ וכן הדין בעושה שאר מלאכות אוכל נפש¹³ לצורך החול או לצורך שבת שלאחריו ולא הניח עירובי תבשילין או לצורך יום טוב שני:

תקד דין התבלין ביום טוב וכו' מ' סעיפים:

א דכין את התבלין במכתשת כדרכן¹⁴ ואין צריך לעשות שום שינוי כיון שאי אפשר לו לעשות מלאכת אוכל נפש זו בערב יו"ט בלא הפסד והסרון מעם¹⁵ שהרי אם ידוך אותם מערב יו"ט יפגו מעמקן והוא הדין כל הנידוכין המפיגין מעמק כגון שום ושחילים¹⁶ ופלפלין¹⁷ אבל אסור לדרך ביו"ט דבר שאינו מפיג מעם אם היה נידוך מערב יו"ט כגון מלח¹⁸ וכרכום¹⁹ אלא אם כן הטא המכתשת על צדה בשעת דיכה²⁰ או שידוך בקערה²¹ כדי שישנה מדרך הדיכה כחול²² ויהיה ניכר שהיום הוא יום טוב²³ ולא יבאו ללול בו בשאר מלאכות.

ויש חולקין על זה²⁴ ואומרים דאפילו תבלין המפיגין מעמק אסור לדוכן כדרכן ביו"ט בלא שום שינוי שמחמת קלקול מעם מועט שהיה מתקלקל אם היה נידוך מערב יו"ט²⁵ אין אנו מתירים לו לעשות מלאכה גמורה ביו"ט אלא אם כן לא ידע בערב יו"ט אם יצטרך כלל לתבלין ביו"ט²⁶ הדינו שלא ידע אזה מין תבשיל יבשל למחר²⁷ שאין כל תבשילין צריכים לתבלין ויש להחמיר כדבריהם²⁸:

ב ואפילו אם לא ידע בערב יו"ט אם יצטרך לתבלין ביו"ט²⁹ נוהגין להחמיר לשנות קצת בדיכתן³⁰ כדי שמתוך כך יהיו זכורין שאסור לדרך יותר ממה שצריך ליו"ט³¹ וכן ראו להורות להמתן עם שאינן יודעין לחלק בין ידע מאתמול שיצטרך לתבלין למחר לשלא ידע אם יצטרך³²:

ז א' הלשונות בנמרא שם (מורקא. ורש"י ד"ה אי נני).
זש"ל בישיב פ"א סי' לט. ח"א סק"א.
ח רב בנמרא שם. רש"י שם ד"ה אצילי אצילי דרך.
המב"ש שם. מור וש"ע שם.
ט משנה שם. רמב"ם שם. ש"ע שם.
י כדלעיל סי' תע"ח ס"ה (בכל מלאכת אוכל נפש שאפשר לעשותה מערב יו"ט).
יא לבוש ס"א.

יב ר"י בתוס' שם ד"ה איכא (להחמיר כב' הלשונות בנמרא שם). דא"ש שם. הובא בנמור. ישי"ש שם (דק"י"ל כמשנה שם, וכב' הלשונות בנמרא שם). ב"ה ד"ה ומ"ש אבל.
יג תוס' שם (שלא אסרו בשמוין שמתקלקלין ביותר). וראה נידול תורה (ג). נמ"ע' רמב"ם.
יד בנמרא שם (שבת מותר לבי הלשונות).
טו רש"י שם ד"ה ואין ד"ה אי נני.
טז ט"ז.

יז ט"ז, ברע"ת הרמב"א ס"א.
יח הגהת סמ"ק סי' קצ"ג (ע' קמג). הגהת מימיונית (קטשטא) פ"ג ד"ה. רמב"ם ס"א.
יט הגהת סמ"ק והגהת מימיונית שם. מ"א מק"ד.

כ ט"ז.

עז דש"י שם.

עח אפילו באיסורי דברי סופרים שבת.

עט גמרא שם. וראה רשב"א שם.

פ סעף א.

פא סוף ס"ה.

פב סוף ז.

פג ראה גם לעיל סי' תכ"ב סוף ס"א.

סימן תקד

א משנה ד', א כבית הלל. מסקנת הגמרא שם (בכל התבלין). ד"ף (ו, ב) בשם הגאונים (דק"י"ל במסקנת הגמרא). רמב"ם פ"ג ה"ב. דעה הא' בנמור. ש"ע ס"א.

ב כדלעיל סי' תע"ח ס"ה.

ג גמרא שם (לפי אחר הלשונות). רמב"ם שם. ש"ע שם.

ד ויחשבו פ"א ח"מ. תוס' שם ד"ה איכא (השום). מ"מ שם. מ"א סק"א.

ה תוספתא פ"א ה"ב. תוס' שם. רמב"ם שם. דא"ש פ"א סי' בא. ר"ן (ו, ב) ד"ה ומדמסקנת. טור. סמוג' ל"ח ע"ה (כד, ב). ט"ז. מ"מ שם. ב"י ד"ה ומ"ש רבנו גמירא. פרי"ח ס"א. ש"ע שם.

ו גמרא שם (גם לפי המסקנת). מור וש"ע שם.

הלכות יום טוב תקד

עג

ג ומותר להוליד תבלין או מרדך אצל מדוכה או מדוכה אצל תבלין ומרדך כ"א ואין חוששין שזאז ימלך ולא ירדך ונמצא מרח ביו"ט שלא לצורך כ"ב ואפילו דרך רשות הרבים מותר להוליכם כ"ג אף על פי שהיה אפשר להוליכם מערב יו"ט כ"ד לפי שלא נזרו על הרצאה שהיה אפשר לעשותה מערב יום טוב ממעט שנתבאר בסמ"ח הצ"ח כ"ה:

ד וכל זה במדוכה אבל אסור לשחוק את הפלפלין כ"ו ואת החרדל כ"ז ברחיים קטנים שלהם אפילו שחקן אחד אחד כ"ח כיון שדרך לשחוק הרבה ביחד ביום אחד לצורך ימים רבים כ"ט היה זה הומה לעוברין החול כ"י והוא זלוול ליום טוב כ"ב וממעט זה אסור לגרר ביו"ט התמכא שקרוין קרוין כמורג חרוין לפי שדרך לגררו הרבה ביחד לצורך כ"ג וג' ימים כ"ד:

ה אבל מותר לגרור הגבינה כמורג חרוין כ"ה לפי שאין דרך לגרור הרבה אלא מה שהוא צריך לשעתו כ"ו ומכל מקום צריך לשנות קצת מדרך החול כ"ז כיון שהיה אפשר לגרור אותה מערב יום טוב ולא היה מעמה מפני כ"ח ואפילו אם היה מעמה מפני יש להחמיר ולעשות שינוי מעט אם היה יודע מאתמול שיצטרך לגרור למחר כ"ח ממעט שביארנו למעלה כ"ט לסברא האחרונה:

ו אבל מותר לגרור כדרכו כמורג חרוין לחם האפוי כיון שהחמים כבר נמחטו פעם אחת שוב אין אסור מחינה שניך בהם שאין מחינה אחר מחינה כ"ט כמ"ש בס"י שבי"א כ"י.

אבל מכל מקום צריך לזהר שלא לברור פירורין הגדולים קצת מתוך פירורים כ"כ הנמחנים ודקים כקמח לפי שהן חשובים כשני מינים שונים כ"ג שאסור לברור מין אחד מתוך חברו ואפילו ביו"ט כמ"ש בס"י תק"ו כ"ד ע"ש על דרך שנתבאר בסמ"ח שו"ט כ"ה ע"ש:

ז אין כותשין כ"ה הרפות כ"ו (פירוש כ"ז שכותשין חמים ושעורים להסיר קליפתן) במכתשת גדולה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול כ"ח משום זלוול יו"ט אבל כותשין במכתשת קטנה שהוא שינוי שלהם כ"ח כמה דברים אמורים במקומות שרגילין כל השנה באכילת הרפות והן עיקר תבשיליהם ולכך רגילין לעשותן במכתשת גדולה ומכתשת קטנה היא שינוי להם אבל בארץ ישראל כ"י וכיוצא בה מהמקומות שאין רגילין בריפתן כ"ב ודי להם

כא	בריותא יא, א בבית הלל. מור ושילע ס"ב.
כב	גמרא שם. לבוש ס"ב.
כג	כ"י ד"ה מותר. שילע שם. לבוש שם. וכדלעיל ס"א תנח ס"ד.
כד	שילע שם. לבוש שם.
כה	ס"ה ק"ה.
כו	תשנה כ"ג, א כחכמים. מור ושילע ס"א.
כז	הרשב"א בעבודת הקדש שער א ס"ו. מ"ט פ"א ה"ב. שילע שם.
כח	הנהגות מיימוניות (קושפא) פ"ג ה"ב. הובא ב"י וכו"ש רבנו ומהו. מ"א סק"ב.
כט	רבינו שם קפ"ד. מ"א סק"ז. וראה לקמן ס"א תקי ק"א סוף סק"א. גידול תורה (ג) כח ע' קפ"ה. נט ע' רנ"ב.
ל	תוס' ד, א ד"ה איכא. רא"ש פ"א ס"א. כא. ריב"ש שם. שילע שם.
לא	ראה גם לעיל ס"א תצה ס"א וש"נ.
לב	מ"א שם.
לג	ריב"ש שם. מ"א ס"ג.
לד	ריב"ש שם. מ"א שם.
לה	ריב"ש שם. מ"א שם.
לו	ריב"ש שם. מ"א ס"ק. וראה גם לעיל ס"א תצה ס"ה.
לז	מ"א שם.
לח	סוף א.
לט	הלכות ומנהגי טהר"ש ס"א נא אות א. מדר"ל הל' יו"ט (ע' קע). דמ"א ס"ג. מ"ו ס"א תצת סק"ב.
מ	סוף א. וראה מ"ט וצנינים.
מא	מדר"ש ומדר"ל שם. מ"א סק"ט. ט"ז שם.
מב	מ"א שם.
מג	סקוף ד. וראה לקמן ס"א תקי ס"ג (דרינו כשהדך לבור אותה הרבה).
מד	סוף ה.
מה	גמרא [בריתא] ד, א. מור ושילע ס"ב.
מו	דמ"ט פ"ג ה"ג. מור ושילע שם.
מז	מ"א ס"י דח סק"ב. וראה גם סדר ברה"ג פ"א ה"ה וש"נ.
מח	דחמ תשנה שם. לבוש ס"ג.
מט	רוב"ש שם. שילע שם.
נ	ד ראב"ד בהשגות שם. דמ"א סק"ו.
נא	גמ"א שם. מ"א ס"ק. ה.
נב	גמ"א שם. ריב"ש שם.
נג	מ"ט שם. ב"י מדר"ה אין כותשין. מ"א (שהו דמעט בא"י).

הלכות יום טוב תקד־תקה

עד

כל השנה במכתשת קמנה ואין להם שינוי בקמנה¹ לכן אסור להם לכתוש ביו"ט אף במכתשת קמנה:

ה ועכשיו כיון שאין אנו יודעים איזו מכתשת נקראת גדולה ואיזו קמנה יש לאסור הכל² בכל המקומות:

ט אע"פ שאסור למדוד ביו"ט³ מכל מקום מותר אדם⁴ למדוד תבלין וליתן בקדרה במדה וצמצום כדי שלא יקריח תבשילו ועכשיו שאף בחול אין נוהגין למדוד תבלין ונותנין בקדרה באומדן הדעת ואינן חוששין לקריחת התבשיל לפיכך אף ביו"ט אסורים למדוד⁵:

תקה דין החלוב בהמה ביום טוב ובו ח' סעיפים:

א כבר נתבאר בסימן תצ"ה⁶ שאסור לחלוב בהמה ביו"ט אפילו רוצה לאכול החלב בו ביום כמה דברים אמורים כשהולב לתוך כלי ריקן או לתוך כלי שיש בו משקין אבל מותר לחלוב לתוך כלי שיש בו מאכל⁷ לפי שמשקה הבא לאוכל הרי הוא כאוכל⁸ ונמצא שאין על החלב תורת משקה אלא תורת אוכל והרי זה כמפרד אוכל מאוכל בחליבתו ואין זה מפרק כיון שאינו עושה כדרך פריקתו⁹ שהוא הפרדת החלב שהוא משקה מגוף הבהמה שהוא אוכל:

ב כמה דברים אמורים כשהולב לתוך המאכל כדי לתקנו ע"י חלב זה¹⁰ או שיש בכלי פרווריון והחלב נבלע בהם¹¹ ומתערב עמהם יפה שאו הוא במל לביי האוכל ותורת אוכל עליו אבל החלוב חלב הרבה לתוך כלי שיש בו מעט לחם¹² אע"פ שמעט חלב נבלע בלחם כיון שהרבה חלב נשאר לבדו בכלי שאינו מעורב עם האוכל¹³ הרי תורת משקה עליו ואסור משום מפרק¹⁴:

ג ואפילו חולב לתוך המאכל לתקנו אין היתר אלא בהמה העומדת לאכילה¹⁵ דהיינו שלא הקצוה לחלבה אלא דעתו לשחטה ואם היה רוצה היה שוחטה¹⁶ ואוכלה ביום טוב עם החלב שבתוכה¹⁷ ונמצא שאין על החלב תורת נולד כיון שאף כשהיה כגוף הבהמה היה יכול לאכול ביום טוב ואינו אלא כמפרד אוכל מאוכל המחובר לו שאין על שום אחד משיניהם תורת נולד¹⁸ אבל בהמה שהקצוה לחלבה כיון שאין דעתו לשחטה אין עליה תורת אוכל כלל¹⁹ אפילו להמתירין מוקצה ביום טוב²⁰ שהרי אין דעתו לאכולה

גג ראב"ד ורשב"א ונ"מ שם.

נד טור וש"ע סי"ג.

נה כדלקמן סי' תקי ס"א.

נו גמרא בבבא מציעא (נחתום). מ"מ פ"ד הכ"ב (כל אדם).

נז מור (נחתום) וש"ע פ"ד (אדם).

נח ח"א פק"י.

סימן תקה

א סוף סי"ט.

ב גמרא שבת קמ"ד, ב, ר"ף שם (א, א) מור וש"ע, וראה

שבת כהלכה פמ"ו הערה נד.

ג גמרא שם, לבוש, מ"א פק"ב.

ד רש"י שם ד"ה לתוך, וראה לעיל סי' שם פ"ה שבת

כהלכה שם ביאורים אות י"ד.

ה רש"י שם ריב"ש סי' קכא, וש"ע.

ו סמ"א ל"ה סה (ב, ד), הגהות סמ"ק סי' רפב (ע' רפב).

הגהות מימוניות (קושטא) הל' שבת פ"ה ד"י, שרי"ג.

ז הגהות סמ"ק והגהות מימוניות שם, ש"ע.

ח ריב"ש שם, ש"ע.

ט מ"ז פק"ב, וראה שו"ת צנצן גזק או"ח סי' כה ד"ה

(ובש"ע, שבת כהלכה: פמ"ז הערה ע).

י שאמרו ביו"ט משעם האמור לעיל סי' תנ"ה ס"ט וק"א

שם פ"ק י, וראה מ"מ תצוים.

יא דין (א, א) ד"ה ואיכא, אור זרוע הל' יו"ט סי' כטמ

הגהות אשרי פ"א סי' א, שרי"ג, וראה גם לעיל סי'

שה סוף סכ"ח.

יב אור זרוע והגהות אשרי שם.

יג ראה תוס' ב, א ד"ה אוכלא.

יד ראה גם לעיל שם ס"ב.

טו ר"ן שם, וראה ק"א (שו"ת) גם הפעם של הגהות

אשרי.

טז מור"ש"א ב, א בתוס' ד"ה אוכלא.